

Vitenskapskomiteen for mattrygghet
Postboks 4404 Nydalen
0403 Oslo

Deres
ref:
Vår ref: 2014/224927
Dato: 03.11.2014
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Bestilling av risikovurdering - «Antimikrobiell resistens hos bakterier i matkjeden i et folkehelseperspektiv»

1. Bakgrunn

De siste årene har det vært en dramatisk økning av antimikrobiell resistens over hele verden. Kjente resistensmekanismer har økt i omfang, og nye er kommet til. Dette fører til svært store kostnader og alvorlige samfunnsmessige konsekvenser i form av forlenget lidelse og økt dødelighet. De stadig økende handels- og migrasjonsmønstre på tvers av landegrensene og kontinenter bidrar i stor grad til denne utviklingen. Utfordringen er slikt sett global, og må på sikt løses gjennom internasjonalt og tverrsektorielt samarbeid («One Health») og målrettet handling, hvilket er komplisert både faglig og politisk.

I Norge foregår det et tverrsektorielt samarbeid for å redusere forekomsten av og effekten av bakterier med antimikrobiell resistens. Forebygging i alle aktuelle sektorer (helsevesen, miljø, primærproduksjon og annen matproduksjon) og restriktiv bruk av antibiotika har ført til at bakterier med antimikrobiell resistens foreløpig er et begrenset problem i Norge både hos mennesker og dyr. I den senere tid er det likevel registrert en uheldig utvikling hva angår flere typer bakterier med antimikrobiell resistens hos matproduserende dyr og i øvrige deler av matkjeden, blant annet av LA-MRSA hos svin og ESBL i fjørfekjøtt.

Et viktig område som ikke er tilstrekkelig vurdert er i hvilken grad dyr, matkjeden og maten vår bidrar/vil bidra til utvikling av resistente bakterier hos mennesker.

For å utvikle en strategi for hvorledes Mattilsynet skal bidra til å forebygge og begrense utvikling og spredning av bakterier med ulike former for antimikrobiell resistens hos dyr og i matkjeden og deres overføring til mennesker, er det behov en vurdering av hvilke former for resistens som i årene framover vil utgjøre de største utfordringer for folkehelsen på dette området, og hvorledes

disse kvalitativt og kvantitativt vil bidra til den totale utvikling av bakterier med antimikrobiell resistens hos mennesker.

2. Tilgjengelige data

- Rapporter vedrørende bruk av antibiotika og forekomsten av antibiotikaresistens blant mikroorganismer fra dyr (NORM-VET) og mennesker (NORM) i Norge
- Tilsynsdata fra Mattilsynets tilsyn med dyrehelsepersonell m.m. (MATS/VetReg)
- Data og erfaringer fra Mattilsynets arbeid med sanering av MRSA (juni 2014)
- Rapport om antibiotikaresistens – Utfordringer og forslag til tiltak fra tverrsektoriell ekspertgruppe (juni 2014)
- Data fra fremmedstoffprogrammet
- Internasjonale rapporter mv. vedrørende bruk av antimikrobielle midler og forekomst av bakterier med antimikrobiell resistens
- EFSA's kartlegging av antibiotikabruk og forekomst av bakterier med antimikrobiell resistens
- Vurderinger fra EFSA og enkelte EU-land
- Innførselsdata m.m. fra SSB

3. Grunnlag for oppdrag

VKM bes særskilt vurdere bakterier/resistensformer der matproduserende dyr, matkjeden og næringsmidler direkte eller indirekte vil/kan tenkes å utgjøre en vesentlig andel av den totale belastning som bakterier med antimikrobiell resistens påfører/vil påføre folkehelsen i Norge, herunder på overordnet nivå betydningen av innførte produksjonsdyr, råvarer og produkter. Dersom det avdekkes kunnskapshull som det er kritisk å få belyst for å kunne utvikle en framtidsrettet strategi på området, bes dette beskrevet særskilt.

4. Oppdrag

Med bakgrunn i problemstillingen nevnt over ønsker Mattilsynet svar på:

1. Hvilke bakterier/resistensformer er/vil bli mest aktuelle for overføring fra matkjeden (direkte fra primær produksjon, bearbeiding, matkjeden forøvrig og fra næringsmidler) til mennesker under norske forhold? (Rangeres etter alvorlighetsgrad)
2. Hvor og hvordan oppstår/introdueres resistente bakterier og/eller resistensgener i matkjeden, og hvorledes overføres de gjennom matkjeden og til mennesker?
3. Hvor stor andel av den enkelte resistensforms totale påvirkning av folkehelsen vil eksponering via matkjeden utgjøre?

Spørsmålene bes besvart for hver av de følgende matkjeder:

- A. Svineproduksjon og -produkter
- B. Fjærfeproduksjon og -produkter
- C. Storfe- og småfeproduksjon og – produkter
- D. Akvakultur og akvakulturprodukter
- E. Vegetabler
- F. Vann

5. Tidsramme

Bestillingen behandles som vanlig sak. Vi ber om at vurdering ferdigstilles og sendes til Mattilsynet innen utgangen av 2015.

6. Kontaktpersoner

Kontaktperson i Mattilsynet:

Nils Ole Astrup Baalsrud (nioab@mattilsynet.no, tlf. 23 21 67 54)

Seksjonssjef:

Nina Krefting Aas (nikaa@mattilsynet.no, tlf. 23 21 67 58)

Vi ber om at seksjonssjef og saksbehandler får tilsendt endelig vurdering på e-post når den er ferdigstilt.

Med hilsen

Kari Bryhni
direktør regelverk

Kopi til: